

Milí čtenáři,

taky rádi knajpujete? Nemyslím samozřejmě příchyllost k pobytu v zakouřených putykách, ale sympatie pro zdravotně orientovaného německého faráře Sebastiana Kneippa (1821 – 1897), jednoho ze zakladatelů naturopatické medicíny. V r. 2006 (na Den Země) byly na Fefrovském potoce u Prachatic otevřeny první brodivé lázně v České republice, vybudované podle Kneippovy metodiky; jedná se o volně přístupnou lokalitu, kterou lze využít podle vlastního uvážení. Před několika dny se mi dostal do ruky český překlad (z r. 1891) Kneippovy knihy Léčení vodou a zaujal mě zdaleka nikoli jen půvabným slohem, ale také řadou zajímavých návodů. No a protože jsme v období, kdy každoročně stoupá riziko virových onemocnění cest dýchacích, přijmete prosím Kneippův recept na „silnou, výživnou polévku“ (Kraftsuppe): „Jsem přesvědčen o tom: Až lidé seznají tuto polévku a ji budou jísti, že oblaží na tisíce nešťastníků... Jistý šlechtic... bochníky (žitného) chleba rozkrájel na tenounké kousky, vložil je na plechový pekáč... do teplé trouby. Když chléb uschl na kámen, roztloukl jej v hmoždíři na hrubý prášek... zamíchal dvě, tři lžice chlebového prášku do vařícího se odvaru z masa, přidal do něho jen trošinku nebo pražádné koření a tolikéž jenom špetičku soli. Za dvě minuty byla polévka hotova. – Chutná výborně, poskytuje potravu velmi znamenitou a nespůsobuje buď žádných větrů (plynů) nebo toliko poskrovnu.“ Když mě napadlo, že by tenhle recept byl dobrý do našeho úvodníku, musel jsem jej samozřejmě vyzkoušet (není nad investigativní žurnalistiku! :-)). Takže dodávám pár postřehů: Tmavý chléb (nemusí být jen žitný) stačí opéct na pánvi – téměř bez tuku, ale nakrájený na opravdu tenké plátky (cca 3 mm) a nepřipálit! Místo hmoždíře jej můžete rozdrtit válečkem, a pokud nemáte po ruce vývar, stačí – v nouzi – masox. Z vhodného koření je zajímavá třeba majoránka. Pokud jste chléb opékali na tuku, přihodte do polévky nakrájenou mrkev (vitamin A!). Chléb se rozvaří a polévku zahustí; je vhodná jako velmi rychlé a chutné jídlo po návratu z vycházky v chladném či větrném počasí. Nic nepatřičného mi „nepsobila“ :-)

Únorový Ďáblík vyvrací ČEZké mýty o emisních povolenkách, vývoji cen elektřiny a spásonosném jádru. Odkazuje na nový ekoenergetický web, referuje o osudu petice proti kácení alejí a o setkání občanských sdružení s architekty i investory zamýšleného centra Černý pelikán. Dozvíte se, jak se v České republice interpretují výsledky ekologických anket. V oblasti klasické ochrany přírody přinášíme příspěvky ornitologické a entomologické. Najdete tu i zasvěcené a realisticky strážlivé vyznání soukromého ekozemědělce, a protože se přece jen už blíží jaro, nabízíme v různých textech různě roztroušené výzvy ke spolupráci a soutěžení (od fotografií až po hledání českého ekvivalentu pro nový eko-termín). Dobrou chuť!

Tomáš Malina

Český zelený průmysl by mohl vyrobit i více

Návrhy Evropské komise pro energetiku představené 23. ledna jsou podle nás důležitým impulsem pro domácí zelený průmysl – ale slabším, než mohly být. Evropská komise navrhuje, aby obnovitelné zdroje v roce 2020 dodávaly v České republice dohromady 13 procent veškeré energie (elektřiny, tepla i motorových paliv). Podle vládní studie by šlo dosáhnout přinejmenším 18 procent. Třináctiprocentní cíl proto zdaleka nevyužívá možností, které český průmysl má. Tři čtvrtiny možností k výrobě energie z obnovitelných zdrojů u nás tvoří vytápění domů a ohřívání vody.

Aby ČR evropský cíl splnila, vláda podle ekologických organizací musí navrhnout nový zákon o zeleném teple. Usnadnil by domácnostem nákup moderních, čistých kotlů na biomasu, solárních panelů či tepelných čerpadel a motivoval by obce či firmy k výstavbě tepláren na biomasu a k podobným projektům. Pro ně doposud chybí jakákoli legislativa.

Návrh, aby české exhalace skleníkových plynů klesly alespoň o 8 procent oproti roku 2005, přiměje elektrárenské firmy, chemičky, hutě, cementárny a další podniky k investicím do moderních, vysoce efektivních technologií. Ale podle Hnutí DUHA, sdružení Calla a Centra pro dopravu a energetiku by ekonomika mohla dosáhnout i devatenáctiprocentního poklesu znečištění.

Česká republika patří s 12 tunami na obyvatele a rok k evropským rekordmanům v exhalacích oxidu uhličitého. Hlavními viníky jsou obstarožní uhelné elektrárny a vysoká energetická náročnost průmyslu. Největší fosilní zdroj ČEZ – Pruněřov – vypouští zhruba stejně exhalací jako všechna česká osobní auta dohromady. Ekonomika spotřebuje na každou vyrobenou korunu hrubého domácího produktu asi 1,7násobně více energie než státy staré evropské patnáctky.

Podle ekologických organizací je chyba, že podniky budou i nadále dostávat velkou část povolenek ke znečišťování zdarma. V USA si musí všechny povolenky k exhalacím oxidu siřičitého koupit v aukci. Rozdávání zdarma vedlo k obrovským neoprávněným ziskům průmyslových podniků, bezmála ke kolapsu obchodování s emisemi a k nízkému zájmu o zelené investice.

České ekologické organizace přivítaly, že Evropská komise zabrzдила podporu automobilových biopaliv. Zavedení ekologických standardů, které musejí splňovat, jsou prvním krokem k omezení škod, jež kvůli nim vznikají. Ale záleží na konkrétních regulích. V navržených pravidlech jsou už na první

pohled vážné díry. A hlavně – výhodnější je využít zemědělskou půdu k pěstování energetických plodin pro elektrárny a teplárny. Tady bude dosaženo lepších výnosů než mají bionafta nebo etanol.

Čísla navržená pro Českou republiku jsou nižší, než dostala většinu ostatních států EU, a české podniky by mohly dosáhnout i lepších výsledků. Nicméně i tak posunou ekonomiku dopředu, vytvoří nové příležitosti pro domácí průmyslové výrobce a sníží závislost na dovozu paliv i na výkyvech cen na globálním trhu.

Ze společné tiskové zprávy Cally, Hnutí DUHA a Centra pro dopravu a energetiku upravil Edvard Sequens

Podrobnosti o výhradách ekologických organizací k biopalivům:

www.hnutiduha.cz/index.php?cat=programy&art=slozka&id_prace=26&id=84

Průmyslníci si drahou elektřinu vycucali z prstu

Varování Svazu průmyslu a dopravy, že snižování exhalací oxidu uhličitého zdraží elektřinu „pravděpodobněji“ o stovky procent, je podle ekologických organizací evidentní výmysl. Cena povolenek by totiž musela činit stovky euro za tunu oxidu uhličitého – zatímco odhady počítají s cenou asi 30-50 euro. Svaz průmyslu a dopravy argumentuje, že kvůli změnám evropského obchodování s emisemi „dojde v letech 2013 až 2020 k akceleraci růstu cen elektrické energie, a to v řádu desítek, ale pravděpodobněji stovek procent“. Ale české ekologické organizace připomněly, že – aby to byla pravda – povolenky by musely stát nikoli očekávaných 30–50 euro, nýbrž řádově stovky euro na tunu:

Jedna megawatthodina elektřiny od ČEZ dnes stojí asi 2330–5190 Kč. Aby se cena zvýšila o pouhých 100 % (nejnižší číslo splňující kritérium „v řádu...stovek procent“), musely by povolenky k exhalacím potřebným na výrobu jedné megawatthodiny stát přinejmenším dalších 2330 korun, tj. zhruba 89 euro.

Výroba jedné megawatthodiny elektřiny v České republice způsobuje exhalace asi 700 kilogramů CO₂. Povolenky na 700 kilogramů by musely stát asi 89 euro – takže povolenky na jednu tunu by musely stát přinejmenším 127 euro.

Ale Evropská komise spočetla, že reforma obchodování s emisemi zvedne cenu na 30-47 euro za tunu. Ekonomové z univerzity v Cambridge ve své analýze odhadovali, že snížení emisí CO₂ o plánovaných 20 % by cenu povolenek zvýšilo na 20-50 euro za tunu.

Přitom při použití průměrných tarifů se růst ceny ještě podstatně zmenší – a rozpor zvětší. Stejně tak pokud nebudeme počítat se zvýšením ceny elektřiny o pouhých 100 %, nýbrž o Svazem průmyslu a obchodu předvídané stovky procent.

Kateřina Husová z Centra pro dopravu a energetiku řekla:

„Strašit prudkým zvyšováním cen elektřiny je oblíbený trik – působí na lidi i na politiky. Ve skutečnosti je přidělování povolenek v aukci jediným efektivním způsobem alokace uhlíkových povolenek a stimulem pro zkvalitňování a zefektivňování výroby. Aukce narovnává tržní prostředí – všechny podniky mají stejné

podmínky a nikdo nezískává zisky z nadhodnoceného množství emisí, jako tomu bylo u národních alokačních plánů.“

Vojtěch Kotecký z Hnutí DUHA řekl:

„Stačí se podívat na cenu elektřiny i na očekávané ceny povolenek a vidíte, že to prostě není pravda. Skutečnost není jen o něco menší, ona je mnohokrát nižší. Svaz průmyslu prostě plácnul první dostatečně strašlivé číslo, které jej napadlo. Může to být krátkodobě účinné. Ale dlouhodobě škodí jen sami sobě. Perfektně si poškozují reputaci. Pokud budou argumentovat očividně nesmyslnými údaji, nikdo jim nebude věřit.“

Edvard Sequens ze Sdružení Calla doplnil:

„Podobného druhu bylo účelové strašení zdražením elektřiny kvůli podpoře obnovitelných zdrojů. Realita ukázala, že zvýhodněné výkupní ceny čisté elektřiny se v ceně projeví v řádu jednotek haléřů a do budoucna mohou činit maximálně několik desetihaléřů. To je mnohonásobně méně, než kolik činí obvyklý meziroční růst cen elektřiny.“

Upraveno dle společné tiskové zprávy Hnutí DUHA, Centra pro dopravu a energetiku a Calla

Je větší využívání jaderné energie cestou, jak snížit emise skleníkových plynů?

Co všechno už měla jaderná energie spasit ...

- „Výlety do vesmíru se stanou skutečností, protože atomové energii se podaří překonat přitažlivost zemskou, dosud známé zdroje energie toho nedokáží.“,
- „Použitím uranu 235 nebo plutonia bude možno vyrobiti jakékoliv množství páry. Síť parního potrubí pod letištěm nebo pod ulicí zahřeje tyto plochy tak, že v zimě roztaje všechn sních a led. Teplý vzduch nad letištěm rozežene všechnu mlhu. Bezpečnost dopravy se zvýší.“,
- „Obrovská umělá slunce se zdrojem atomové energie zahřejí v každé době libovolně velikou plochu. I v zimě bude možno pěstovati plodiny na polích, ozářených umělými atomovými slunci. Kopaná, tenis, plavecké závody se budou pořádají i za tuhého mrazu na vytopených hřištích.“,
- „Budou poháněna osobní i nákladní auta na „atomový“ motor.“,

psalo se začátkem roku 1948 v časopisu pro mládež „Vpřed“.

O 20 let později se staly sny ještě odvážnějšími, protože „... budeme žít bez problémů, protože budeme mít zásobu energie doslova na věčné časy.“ V polovině 60. let se totiž soudilo, že po roce 1980 dojde k ovládnutí termonukleární energie.

První srážky s realitou a negativy jaderné energetiky euforii přibrzdily jen sotva. V polovině 80. let odhadovaly optimistické prognózy pro období kolem roku 2010 na světě 2 500 GW instalovaných v jaderných elektrárnách. I ty opatrnější tipovaly něco kolem 1 000 GW. Dnes, po dalších 20 letech, je v jaderných elektrárnách instalováno 370 GW a pohled na grafy a diagramy odhaluje stagnaci. Jaderná energetika by zato měla vyřešit další problém, který si lidé do značné míry způsobili sami – změny klimatu.

Podívejme se nejdříve, je-li vůbec možné, aby jaderné elektrárny nahradily produkci elektřiny z fosilních zdrojů. Jaderná energetika dnes celosvětově pokrývá výrobu elektřiny

ze zhruba 16%. Protože fosilní zdroje dnes kryjí 65% elektřiny, bylo by nutné dnešní podíl jaderných elektráren více než zečtyřnásobit. Některé prognózy spotřeby elektřiny však napovídají, že v roce 2050 bude ve srovnání s dneškem potřeba elektřiny trojnásobná. To znamená, že skutečné zmnožení elektřiny z jaderných elektráren by muselo být více než dvanásobné. Vezmeme-li v úvahu, že dnes je v provozu zhruba 440 reaktorů, pak do cílového roku 2050 by se muselo postavit nejméně 5 500 nových reaktorů, to je skoro 140 každý rok, neboli tři týdně. Přitom neuvažujeme obnovu starých elektráren. I kdyby byl tento scénář reálný a veškerá výroba elektřiny z fosilních zdrojů byla nahrazena do roku 2050 elektřinou z jaderných elektráren, největší část primární energie by byla kryta i nadále z fosilních zdrojů, protože v pojednávaném případě by jaderná energie pokrývala potřebu primární energie zhruba z 35%.

Zřejmě by k tomu ale nedošlo, protože při takto masivním rozvoji jaderné energetiky by zásoby uranu pro jaderné palivo došly již po roce 2026. Přičemž nelze opomíjet, že jaderný palivový cyklus není prostý emisí skleníkových plynů. Tak např. výroba jaderného paliva pro jeden rok provozu jaderné elektrárny o

elektrickém výkonu 1 000 MW z uranové rudy o obsahu 0,1% uranu je zatížena emisí více než 300 000 tun CO₂.

Vedle omezení vyplývajícího z omezení surovin pro výrobu jaderného paliva je nutné vzít v úvahu i omezení vyplývající z rizika těžké havárie jaderného zařízení s únikem radioaktivních látek do životního prostředí. Existující rizika plynoucí z provozu stávajících jaderných elektráren, jimž je společnost vystavena, lze snižovat zdokonalováním bezpečnostních systémů a zvyšováním nákladů na ochranná zařízení. Tento postup má však své meze a v konkrétních případech vzniká otázka, jak velká je přípustná pravděpodobnost vzniku závažných havárií.

Otázku maximálně přípustného rizika lze řešit čistě ekonomickým hodnocením, porovnáme-li na jedné straně náklady na zdokonalení bezpečnostních zařízení a na druhé straně ztráty, které v případě závažné havárie vznikají. I když odhlédneme od problémů, které takové hodnocení přináší, je zřejmé, že současný stav veřejného mínění našťastí vyžaduje komplexnější přístup.

Je proto nutné přistupovat k řešení problému bezpečnosti reaktorů tak, aby pravděpodobnost výskytu i jediné havárie s únikem radioaktivních látek do okolí byla prakticky zanedbatelná. Jelikož v představách o rozvoji jaderné energetiky roste počet reaktorů a celková doba jejich provozu, musí se nutně snižovat pravděpodobnost výskytu těžké havárie s únikem radioaktivních látek vztažená na jeden reaktor. Očekávaná hodnota výskytu těžké havárie jednoho reaktoru v jednom roce musí být dostatečně malá. Takovým požadavkem může být např. havárie jednoho reaktoru jednou za sto let, tedy alespoň o řád nižší než je řád životnosti reaktoru.

Současné lehkovodní reaktory dosahují pravděpodobnosti výskytu těžké havárie s tavením aktivní zóny 10^{-3} - 10^{-5} /reaktorrok při počtu reaktorroků v řádu 10^4 reaktorroků (dnes zhruba 12.000). Jestliže by mělo dojít k dalšímu rozvoji provozu jaderných elektráren ($N > 10^4$ reaktorroků), pak by tato pravděpodobnost měla klesnout podle zákonů statistiky a počtu pravděpodobnosti až na méně než 10^{-7} /reaktorrok. Je tedy zřejmé, že bezpečnostní úroveň současných reaktorů by měla být ještě nejméně stokrát vyšší než ve skutečnosti je. U nejstarších reaktorů s vyšší pravděpodobností výskytu jejich těžké havárie pochopitelně ještě o dva řády vyšší. Přirozeně při rozvoji jaderné energetiky poněkud prudším, by se pravděpodobnost výskytu těžké havárie s tavením aktivní zóny musela snižovat více, hluboko pod 10^{-8} /reaktorrok.

Zvyšování úrovně jaderné bezpečnosti je však pochopitelně ekonomicky náročné. Proto se aplikují nejrůznější optimalizace s cílem odůvodnit takovou úroveň jaderné bezpečnosti, která ještě udrží projekt konkurenceschopným. Požadavky plynoucí z uvedených zákonitostí tak nemohou být naplněny a v provozu se ocitají zařízení s neakceptovatelnou úrovní jaderné bezpečnosti. Skutečná četnost výskytu těžkých havárií během padesátileté historie jaderné energetiky pak jen potvrzuje správnost uvedené úvahy. Je tedy možné vyslovit domněnku, že masivní rozvoj výstavby a využívání jaderných elektráren by s vysokou pravděpodobností vedl k další těžké havárii některé z nich.

Rizika jaderné energetiky a rizika spojená se změnou klimatu dost dobře porovnávat nelze. Zatímco jaderné zařízení je zařízení technické a je tedy možné kvantifikovat jeho vlastnosti a popsat je přesnými technickými údaji, s klimatem něco takového provést nelze. Na jedné straně lze modelovat chování jednotlivých plynů, např. CO₂, na straně druhé namodelovat chování vody v systému je úkol zvladatelný obtížně, pokud vůbec.

Jaderná energetika není schopna vyřešit problém klimatických změn. Je možné diskutovat o tom, do jaké míry jej může ovlivnit. V každém případě by to však bylo za cenu vytvoření problémů jiných, jejichž řešení by zbytečně tříštilo úsilí o řešení problému původního.

Dalibor Stráský, text byl napsán pro Ekolist.cz

Na Jihlavsku už úložiště také nechtějí, co vláda?

Hojkov, Nový Rychnov, Opatov, Dušejov, Jedlov, Milíčov, Dvorce, Hubenov... všechno malé obce z Jihlavska, ve kterých se lidé v letošním roce, především v listopadu a v prosinci, sešli u místních referend. Odpovídali na otázku „Souhlasíte s tím, aby obec využila všech svých zákonných pravomocí k zabránění výstavby hlubinného úložiště jaderného paliva v lokalitě Rohozná?“. A výsledky? Od 94,8 % po 98,9 % PRO. Bohužel v Novém Rychnově poněkud podcenili informovanost důsledkem čehož v této obci s 800 voliči jich přišlo hlasovat o několik méně, než zákonem požadovaných 50 procent, a tedy referendum tam není platné. Ale vedení obce se i tak cítí názorem svých občanů vázáno.

Lokalita Rohozná na Českomoravské vysočině patří mezi šest vybraných v republice, kde by podle Správy úložišť radioaktivních odpadů mohly být vhodné geologické a další podmínky pro uložení vyhořelého jaderného paliva. Jako na jediné lokalitě tu ale byl vůči záměrům státu ze strany starostů vstřícný

postoj. Čtyři z nich v roce 2004 dokonce se SÚRAO podepsali tzv. Memorandum o porozumění. Po komunálních volbách na podzim 2006 se ale situace začala razantně měnit i zde. Z Memoranda zbyl jen cár papíru, když od něj v polovině prosince odstoupila – jednoznačným rozhodnutím zastupitelstva – i největší obec Batelov. Jediným signatářem tak dnes zůstává starosta obce Dolní Cerekev.

Obyvatelé ohrožených obcí nejen z Jihlavska požadují právo rozhodnout se o své budoucnosti (a ta je v případě hlubinného úložiště opravdu nepředstavitelná – minimálně sto tisíc let) sami. Nechtějí vložit rozhodování do rukou technokratů, kteří vyberou jen na základě vhodných (z dnešních hledisek poznání) geologických podmínek. Jedním z kroků na této cestě je novela tzv. atomového zákona v němž dnes obce a veřejnost z hlediska účastenství v řízení o umístění jaderných zařízení nemají vůbec žádná práva. Programové prohlášení dnešní vlády v tomto ohledu přineslo naději. Jak to ovšem chápe zodpovědný ministr průmyslu Martin Říman? Na konci roku vláde předložil analýzu v níž tvrdí, že: „Stát musí být schopen v odůvodněných

případech prosazovat své zájmy i proti vůli jednotlivých obcí.“. Namísto práva veta, kterou požadujeme my i obce navrhuje navýšit finanční částky na kompenzace tak, aby obce byly „motivovány k zájmu o výstavbu a provozování úložiště a překonání iracionálních obav obyvatel.“ Projednání analýzy bylo na základě intervence ministra Bursíka, který byl v té době na klimatické konferenci na Bali, odloženo na leden.

Ředitel SÚRAO Vítězslav Duda již ale obce začal objíždět s nabídkou desítek milionů korun, aby dosáhl souhlasu s povolením průzkumných prací. V letošním roce by měla, pokud se nezmění vládní koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem, proběhnout správné řízení k povolení průzkumných území pro vyhledávání úložiště tak, aby v roce 2009 mohly začít geologické práce. Brzy se tedy ukáže, jak to vláda s respektováním rozhodnutí obcí skutečně myslí.

Pokud chcete číst zpravodaj „Jaderný odpad? Děkujeme nechceme“, který vydáváme dvakrát do roka, najdete ho na stránkách www.calla.cz/jadernyodpad. Upřednostníte-li čtení z papíru (patřím rovněž mezi takové), napište mi, budeme Vám ho posílat. Další číslo vyjde patrně v dubnu tohoto roku.

Edvard Sequens, edvard.sequens@calla.cz

EnergyBulletin.CZ: Nový internetový bulletin o ropném zlomu

Trast pro ekonomiku a společnost spustil nové internetové stránky, jejichž cílem je informovat českou a slovenskou veřejnost o otázkách spojených s ropným zlomem. EnergyBulletin.CZ přináší anotace a překlady aktuálních článků týkajících se vyčerpávání světových zásob ropy a souvisejících problémů ze zahraničních médií a autorské články redakčního kolektivu.

Zatímco v západní Evropě a zejména v USA probíhá živá debata o otázkách spojených s postupným vyčerpáváním světových zásob ropy, české veřejnosti se prostřednictvím tradičních médií dostávají jen slabé ozvuky této diskuse. Věříme, že nový internetový bulletin pomůže vyplnit tuto mezeru v informacích a přispěje k rozvinutí diskuse o otázkách energie i v ČR/SR. Spolupracujeme s partnerským webem, EnergyBulletin.NET, který má editory v USA a v Austrálii. Jsme však různé, na sobě nezávislé organizace s oddělenými redakcemi. Vzhled těchto stránek vychází ze vzoru EnergyBulletin.NET, se svolením jeho redakce.

CO₂ Vy na to? Soutěž pro mladé zaměřená na snižování emisí CO₂

British Council a Nadace Partnerství vyhláší soutěž pro mladé s názvem "CO₂ Vy na to?". Tématem soutěže jsou úspory energie a soutěžní zadání zní: **Navrhněte opatření, které sníží množství emisí CO₂ ve Vaší firmě, kanceláři, škole či ve Vašem domově!**

Do soutěže můžete přihlásit neinvestiční projekty splňující soutěžní kritéria a zaměřené na:

- Technologická řešení vedoucí k úspoře materiálů či energií
- Organizační opatření vedoucí k úsporám na pracovišti nebo v domácnostech

Příklady: změna technologie či designu výrobků, změny chování, organizace práce, dopravy, cestování, vytápění, ohřevu teplé vody, osvětlení apod., které vedou k prokazatelným a měřitelným úsporám energie a emisí CO₂.

Přihlásit se mohou jednotlivci i malé týmy (nejvýše pětičlenné). Všichni účastníci soutěže musí být ve věkovém rozmezí 20 – 35 let a trvale žít na území České republiky. Do soutěže

je možné přihlašovat nové nápady a projekty realizovatelné v budoucnosti, případně pak novinky či objevy z let 2007 a 2008. Projekty je možno podávat v době od 8. 1. 2008 do 29. 2. 2008. Soutěžní formulář, jehož vyplnění je pro účast v soutěži povinné, je možno stáhnout z internetových stránek soutěže www.emiseco2.cz

Jednotlivé návrhy bude posuzovat hodnotící komise složená z akademiků, expertů i zástupců občanské společnosti. **Mezi vybrané tři nejlepší projekty bude rozděleno 150.000 Kč.**

Mezi kritéria hodnocení jednotlivých projektů patří zejména neotřelost řešení, jeho opakovatelnost, kvantifikovatelný efekt a realizovatelnost. Odbornou zástitu nad soutěží CO₂ Vy na to? převzal prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc., senátor Parlamentu České republiky a profesor Karlovy Univerzity v Praze. Slavnostní vyhlášení soutěže se uskuteční **27. 3. 2008** u příležitosti mezinárodní konference o změnách klimatu v Brně.

Zajímá nás ztráta biodiverzity?

Slovo *biodiverzita* u nás patří od 90. let ke slovům módním. Alespoň v některých kruzích. Dokonce pomalu proniká i do médií. Skrývá se pod ním biologická rozmanitost, nejčastěji na úrovni druhů. A ztráta biodiverzity bývá označována za jeden z nejzávažnějších globálních problémů.

Právě na ztrátu biodiverzity a postoj občanů EU k tomuto problému se zaměřil výzkum veřejného mínění Eurobarometr. Přečetl jsem si o průzkumu dvě zprávy, které přesvědčivě dokazují, že když dva referují o tomtéž, není to vždycky totéž. České ministerstvo životního prostředí si v tiskové zprávě pochvaluje, že 82 % obyvatel ČR považuje ztrátu biodiverzity za vážný problém (34 % dokonce za velmi vážný). Tisková zpráva v závěru také dodává, že pouze 33 % obyvatel ČR má o této problematice dostatek informací.

Že informací o ztrátě biodiverzity mají naši spoluobčané skutečně málo, referovala přímo z Bruselu slovenská agentura TASR. Ve své zprávě uvedla, kolik procent občanů různých zemí EU netuší, co pojem biodiverzita znamená. Mezi Čechy činí tento podíl celých 79 %, což nás řadí na předposlední místo v EU. Méně informovaní jsou už jen Kypřané s 83 %. Unijní průměr přitom činí 35 % neinformovaných občanů.

Hned se mi vybavila paralela s jedním americkým výzkumem, v němž před několika lety většina oslovených občanů USA podpořila invazi do Iráku. Podobná většina ovšem nedokázala odpovědět na otázku, kde Irák vlastně leží. Přesto vidím na výzkumu Eurobarometru dvě pozitivní skutečnosti. Jednak naši spoluobčané berou jeden z největších globálních problémů vážně. A pak – máme velký prostor pro zvyšování ekologické gramotnosti národa.

Jiří Řehounek

Budou stromy v alejích podél silnic ochráněny?

Naši čtenáři vědí, že loňské kácení krásných alejí podél silnic vyvolalo bouři nevole a také postupně vznik dvou petic, které volají po koncepční ochraně. Podle České inspekce životního prostředí bylo podél komunikací v zimě roku 2006/2007 odstraněno neuvěřitelných tři tisíce stromů. Mnozí z Vás se též během léta zapojili do sbírání podpisů pod petici STOP KÁCENÍ ALEJÍ!, za což chci poděkovat. Sebralo se pod ni až doposud 3 700 podpisů. Existuje však ještě jedna petice iniciovaná paní Fischerovou a panem Štěrbou, pod níž je přes 4 400 podpisů, celkem tedy přes 8 100. Petiční archy byly konečně 14. ledna předány ministru Bursíkovi.

Foto: Martin Mach / Ekolist.cz

Na Ministerstvu životního prostředí je již v konečné fázi přípravy – v mezirezortním připomínkovém řízení, novela zákona o ochraně přírody. Ta má nově nařídít, aby se na povolení pro kácení alejí vztahovalo správní řízení místo dosavadní ohlašovací povinnosti. Správa a údržba silnic dnes ke kácení stromů podél silnic nepotřebuje povolení, podle zákona jen kácení oznámí orgánu ochrany přírody (což jsou i obce) čtrnáct dní předem. Obce v této lhůtě mohou k takovému záměru vydat nesouhlas a pak se koná obvyklé řízení o povolení kácení. Avšak ve většině případů právě obce na oznámení silničních správců vůbec nereagovaly. I proto má být v brzké době obcím rozeslán

ministerský metodický pokyn, jak reagovat na oznámení o kácení.

Zákon ale možná dozná dalších změn., protože ekologický právník Petr Kužvart představil za účasti senátora Mejstříka další návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny. Také ten by měl do budoucna více chránit aleje a stromořadí a to jako významný krajinný prvek. Změna by do zákona měla vnést kontrolní mechanismus zabraňující plošnému kácení bez podstatných důvodů a bez nařízení náležitě výsadby. Kužvartova novela se zmiňuje i o dalších skupinách dřevin, které si zasluhují zvýšenou ochranu – jde například o remízky, pásy dřevin, větrolamy a porosty na březích vodních toků.

Je na čase jednat. Jen od listopadu do konce roku 2007 se dle Tomáše Maříka z České inspekce životního prostředí vykácelo dalších 500 až 700 stromů podél silnic. A zatím teplá letošní zima může peníze původně určené na úklid sněhu a posyp vozovek opět nasměrovat k podpoře kácení.

Edvard Sequens

Změna klimatu a nejistá budoucnost některých ptačích druhů v Evropě

Očekávané změny klimatu způsobí v průběhu 21. století, že většina ptačích druhů v Evropě změní své rozšíření. Pro řadu z nich bude taková změna obtížná. Zejména v kombinaci s hrozbami, jimž jsou mnohé druhy vystaveny již dnes, poroste i riziko jejich úplného vymizení z Evropy. V úterý 15. ledna 2008 vyšel *Klimatický atlas hnízdního rozšíření ptáků v Evropě* (dále jen Atlas), který znamená zásadní krok v porozumění potenciálnímu vlivu změny klimatu na evropské ptactvo. Autoři Atlasu kombinují poznatky o současném rozšíření ptačích druhů a současných klimatických podmínkách se scénáři změny klimatu a modelují, kde budou pro jednotlivé ptačí druhy v Evropě vhodné klimatické podmínky na konci 21. století.

Mezi hlavní predikce Atlasu patří:

- Centrum areálu rozšíření druhů v Evropě se může posunout o 550 km severovýchodním směrem.
- Potenciální budoucí areál druhů v Evropě bude v průměru o 1/5 menší než dnes.
- U některých druhů se potenciální budoucí areál rozšíření v Evropě vůbec nebude překrývat s tím současným, v průměru bude překryv cca 40 %.
- Očekává se, že nejvíce budou zmenšením areálu s vhodnými klimatickými podmínkami postiženy druhy s centrem rozšíření na severu Evropy a na Pyrenejském poloostrově.

Atlas podává ve formě textu i obrázků (mapy) podrobné informace o každém druhu hnízdicím na území Evropy. Predikce Atlasu jsou založeny na scénářích nárůstu průměrné teploty na Zemi o 3° C oproti stavu v předindustriálním období. Větší nebo naopak menší zvýšení teploty bude znamenat více či naopak méně extrémů ve změnách rozšíření ptáků.

Změna klimatu bude mít nepochybně následky pro živou přírodu i pro člověka a tento Atlas je nástrojem, jak těmto následkům porozumět, připravit se na ně a negativní důsledky minimalizovat. Z hlediska evropských ptáků je třeba minimalizovat faktory již dnes oslabující ptačí populace (např. intenzifikace zemědělství) a naopak posílit aktivní ochranná opatření (např. evropskou síť chráněných území Natura 2000).

Vydání Atlasu by nebylo možné bez rozsáhlých poznatků o rozšíření ptáků v Evropě, kterými ornitologové disponují. Kromě jiného tak Atlas dokládá nezastupitelnou roli monitoringu ptáků v dlouhodobém měřítku a

na rozsáhlém území.

„Labuť může být jedním z druhů, které vymizí,“ konstatoval Petr Voříšek z ornitologické společnosti. Labuť ovšem nebude jediným ptákem, který v české přírodě za čas už nejspíš nebude hnízdit. Mezi další patří třeba drozd kvíčala nebo sýc rousný, kteří v současnosti patří v Česku mezi hojně rozšířené druhy.

S případnými dotazy se obraťte na Lukáše Viktora, tajemníka České společnosti ornitologické (tel.: 274 866 700, e-mail: viktora@birdlife.cz).

Z tiskové zprávy a www.aktualne.cz upravil Edvard Sequens

Racků zbyla jedna třetina!

Již od roku 1992 vyhlašuje Česká společnost ornitologická Ptáka roku. První volbou byla poctěna vlaštovka obecná a ve výčtu se postupně objevil ze známých druhů rorýs obecný, čáp bílý, skřivan polní a v roce 2003 dokonce vrabec domácí. Samozřejmě, že nás může napadnout otázka, proč nevěnovat raději pozornost vzácným opeřeným skvostům, v přírodě ne příliš běžným. Smysl celé akce je však právě v tom mediálně upozorňovat na běžné druhy ptáků, které se postupně a téměř nepozorovatelně stávají vzácnými.

Obdobně je to s rackem chechtavým. Jeho „smích“ provázený akrobatickými kousky v honbě za rohlíkem se stává koloritem života letních dnů u řeky stejně jako nezbytný doprovod zemědělské techniky při jarní orbě. A právě pole a skládky, které se staly v poslední době zdrojem jejich potravy mohou být i jednou z příčin drastického úbytku racků chechtavých nejen na našem území, ale i v celé Evropě. V sedmdesátých letech minulého století u nás hnízdilo přibližně 350 000 párů. Na počátku nového tisíciletí ale ornitologové napočítali pouhých 50 – 100 000 párů, tedy méně než třetinu! I když racek chechtavý není zatím na pokraji vyhynutí, tato čísla jsou varující. Něco není v pořádku.

Vypátrat úbytek jakéhokoliv druhu je vždy problematické. V případě Racek se zdá být jasno. Viníkem jsou jedovaté látky v životním prostředí. Vrátime-li se na úvod, pak zřejmě nebude tento problém v pečivu od dětí a turistů. Avšak chemicky ošetřovaná pole, kde racek hledá v čerstvě vyoraných brázdách hmyz, a odpadky na skládkách takovým problémem jsou. Výsledkem takto získané potravy je snížený počet nakladených vajec a úspěšnost líhnutí. Znamená to, že místo dřívějších třech vajec v jednom hnízdu najdeme pouze jedno nebo dvě a z těch se vylíhne pouze polovina mláďat. Tento pokles hraje rozhodující roli v úbytku druhu, který nás provázel prakticky na každém kroku. Zkusme se zaposlouchat při procházce přírodou či městem, zda všude tam, kde jsme byli zvyklí racky pozorovat, uslyšíme jejich smích. A jestli nějaké čirou náhodou objevíte, prohlédněte si je se stejným zájmem, jako by to byl vzácný slavík modráček nebo jiný opeřený skvost. Racek si naši pozornost zaslouhuje, a to nejenom letos, kdy slaví svůj rok.

Vladimír Molek

Eko – Bio – Venko

Na téma venkovského života s ekologickým a bio-logickým myšlením v základech už bylo popsáno hodně papíru. V prostoru českém a v době porevoluční prodělal tento fenomén vývoj od jistého – s nadsázkou řečeno – boomu přes vystřízlivění až k současnému stavu, který bez časového odstupe těžko pojmenovat; pracovně bychom snad mohli použít termín *stagnace*. Je těžké dnes rozhodnout, zda se jedná pouze o individuální příběhy, resp. souběh několika individuálních příběhů, anebo lze-li mluvit o společenském jevu. Stále se totiž objevují noví lidé, kteří jdou za vidinou romantického, autentického, poctivého, ...(doplň podle svých zkušeností) života na venkov, kteří tam pak „vystřízlivějí“ a ... někteří odcházejí zpět do města.

Co lze tedy dnes říci o tomto „vědomém venkovanství“, stavu, kdy člověk žije na venkově z vlastního rozhodnutí, odešel tam za určitým ideálem a s touto svou životní situací aktivně pracuje a kriticky o ní přemýšlí? Mnohé se lze dočíst například v knihách profesorky Hany Librové, která tuto situaci v Čechách dlouhodobě sledovala. Jisté je, že „vědomé venkovanství“ je v prostředí české vesnice po posledních šedesáti letech duchovního a ideového strádání jev cizorodý až kuriózní. Starousedlíci, kteří se nezřídka svému

venkovanství snaží uniknout buď odchodem do města, nebo poměštěním svého domova, na takové lidi hledí často jako na bláznů, nebo naopak (či také) s přemírou obdivu, málokdy však přirozeně a s pochopením. V hospodaření většinou není na co navázat a buduje se vše od začátku, jen těch venkovských statků, často značně zchátralých, máme ještě dost. „Výdobytky civilizace“ začnou po pár letech chybět a krize nastává, když přijdou děti a v místě není základní občanská vybavenost. Samozásobitelství, jako jeden z logických prvků tohoto životního stylu, je časově velice náročné, výdělky malé a možnost kvalifikovaného zaměstnání mizivá. Přes množství podpůrných dotačních programů jsou možnosti obživy na venkově stále velmi omezené. Přesto z podhoubí „vědomého venkovanství“ vyrostly docela pozoruhodné plodnice. Například v jižních Čechách „Letokruh“ a „Venkovská idyla“, snad i další. Obě jmenované občanské aktivity mají však již, zdá se, svá nejlepší léta za sebou.

Náš rodinný příběh nese většinu z charakteristických znaků výše nastíněného příběhu. Nepocházíme ani jeden z vesnice a o venkovanství, zemědělství, chovatelství jsme měli vědomosti povýtce teoretické. Náš odchod na vesnici byl motivován touhou po zdravějším, přirozenějším, autentičtějším životě, než může nabídnout současné (velko)město. Na venkově žijeme asi deset let a dá se tedy říci, že ono střízlivění máme již za sebou. Po několika letech zkušeností s průměrnou vesnicí o asi 400 obyvatelích jsme se rozhodli pro odchod do malé pošumavské vsíky, více do ticha, více do přírody, více do divočiny. Koupili jsme veliký, dosti zchátralý objekt, bývalou faru s hospodářským zázemím. Opravili jsme

nejhorší stavební závady, vybudovali bydlení a zprovoznili to nejnnutnější pro těch pár domácích zvířat, která už jsme měli. Nyní čekáme narození třetího dítěte. Dá se říci, že poměry současné české vesnice jsme poznali a hodnoty, které takový život přináší, jsou pro nás dostatečné, abychom venkov neopouštěli.

Konkrétní okolnosti našeho venkovanství jsou důvodem, proč jsme se rozhodli nabídnout tento článek k publikování. Stručně řečeno, obytné prostory, které máme k dispozici, jsou větší, než dokážeme využít a množství práce, kterou vyžaduje hospodářství (byť u nás jde o mikrohospodářství), je větší, než dokážeme vykonat; jinak řečeno, s dětmi přichází nutnost věnovat se mnoha dalším věcem než jen opravě domu a pěstování brambor. Hledáme tedy řešení, které by při využití našich stávajících možností pomohlo odstranit naše stávající potíže. Současně si myslíme, že je jisté dost těch, kteří mají situaci opačnou, hledají bydlení a mohou naopak pomoci v hospodářství.

Chtěli bychom tedy nabídnout možnost jakéhosi „života na venkově nanečisto“, jakousi zkoušku pro někoho, kdo o tomto směru uvažuje. Myslíme si, že mezi čtenáři různých alternativních, ekologicky a podobně zaměřených časopisů jsou takoví. Může to ale stejně tak být řešení pro někoho, kdo je pro život na venkově už rozhodnutý, ale nemá svůj dům ani prostředky na jeho koupi, či chce napřed získat zkušenosti a podobně. Nebo pro někoho, kdo chce nějaký čas strávit mimo město. Naše představa by se lapidárně dala nazvat „správce na šestinový úvazek“. Hledáme někoho, kdo by se dokázal postarat o ty nejběžnější věci v hospodářství, jako je seno, dojení a krmení (máme teď jen jednu kozu, slepice, psy a kočky) a kdo by pomohl při dalších nutných pracích jako jsou opravy domu (fara je památkově chráněna), samovýroba dřeva a další. Celkově by bylo práce asi na jednu hodinu denně. Jako protihodnotu této pomoci bychom poskytli skromné venkovské bydlení. Rádi bychom byli, kdyby naši budoucí pomocníci byli hodnotově podobně „postižení“ jako my. Tedy aby měli pozitivní vztah k ekologii, biozemědělství, tradičním venkovským hodnotám, řemeslům, ale třeba také k permakultuře, bylinářství, k dětem, k vegetariánství a veganství, k nekuřáctví, fair trade, ke vzdělání, kultuře... Samozřejmě nic z toho není myšleno jako podmínka, spíše pro orientaci. Ideální varianta by byl mladý pár či manželé, ale i dva páry nebo singl jsou možné varianty.

Na mailové adrese <mailto:kockus@volny.cz> nebo na telefonu 380750844 nás můžete kontaktovat a případně se doptat na další. Budeme také rádi, když se nám ozvete i vy, komu se podaří zachovat jihočeskou Venkovskou idylu nebo třeba vytvořit něco nového podobného.

Marcel K. Beneš

Calla a Vídeňská čtvrť na otevřené schůzce s investorem centra Černý Pelikán

Na základě pozvání k besedě investorem záměru Černý Pelikán, společnosti MONT TD a.s., proběhla dne 24. 1. 2007 za účasti novinářů schůzka společnosti, ředitele Ing. Zdobinského, Ing. arch. Kročáka a občanských sdružení Calla a Vídeňská čtvrť. Předmětem diskuse měla být kromě jiného také *Architektonická a urbanistická analýza* vypracovaná Ing. arch. Matouškem a Mgr. Kovářem, kteří však nebyli pozváni a jejich účast z časových důvodů ani nebyla možná. Při schůzce tedy byly vyjasněny především některé připomínky výše zmíněných občanských sdružení k zamýšlenému záměru výstavby multifunkčního centra v území vnitrobloku ulic Jeronýmova – Lannova – Štítného – Rudolfovska.

Calla ve věci zamýšleného záměru uplatňuje zejména připomínky k problematice:

- zastavitelnosti území, co se týče podmínek prostorové regulace dané regulačním plánem, zejména s ohledem na vlastní objem stavby s přímým vlivem na území vnitrobloku, kromě jiného např. na zastínění okolních budov;
- otázce veřejné potřeby výstavby obchodně - zábavního multifunkčního centra tohoto typu v Budějovicích (za současné existence dvou obdobných projektů) na úkor neoddiskutovatelně vyšší potřeby výstavby nových bytů situovaných ve vnitřním městě, a to především z důvodu zabraňování postupné rozbředlosti výstavby postupující do krajiny;
- navýšení dopravy se záměrem spojené, zejména navýšení hluku v lokalitě;
- negativního vlivu na obyvatele vnitrobloku, včetně školy Štítného, konkrétně zmíněný hluk způsobený dopravou a chladicími zařízeními a vzduchotechnikou, zápach z odvětrání gastroprovozů a provoz střešního parkoviště, které může kromě hluku a zápachu z aut potenciálně obtěžovat v noci okolí svým osvětlením;
- potřebnosti vzrostlé zeleně ve vnitrobloku. Navržené zelené plochy trávníků sice splňují požadavky rekreační a estetické, ovšem neplní zásadní funkce zeleně ve městě: vliv na stav ovzduší a místní mikroklima, snižování hlučnosti a prašnosti prostředí, pozitivní vliv na obsah mikroorganismů v ovzduší, vlhkost ovzduší a tepelný režim.

Návrh záměru doznává v průběhu času určitých změn vyplývajících zejména z požadavků závěru zjišťovacího řízení, např. vhodnějšího řešení zelených ploch, a na základě tlaku Klubu přátel Českých Budějovic například také odstoupení od zamýšlené demolice tzv. Hájíčkova domu. Konečná upravená podoba záměru však bude předmětem posuzování až v navazujícím řízení o posouzení vlivů na životní prostředí v rámci procesu EIA podle zákona č. 100/2001 Sb..

Pavla Matějková

Šumava, Klostermann, Zahradník a my

Znáte ten typ učitelů mateřského jazyka, kteří (až na pár čestných výjimek) vždy přesně věděli, co chtěl některý z klasiků svou básní říci? Přiznávám, že jsem je moc rád neměl. Pokaždé jsem míval neodbytný pocit, že stáli Máchovi, Wolkerovi nebo Seifertovi za zády a viděli jim až do mozku.

V Jihočeském a Plzeňském kraji právě teď probíhá Rok Karla Klostermanna. Spisovatele, jehož dílo je neodmyslitelně spjaté s Šumavou a její přírodou. Lidové noviny věnovaly 26. ledna tomuto tématu obsáhlý článek, z něhož pro jistotu doslovně cituji:

„Většina regionálních politiků v jižních a západních Čechách, kde oslavy proběhnou, je proti ponechání části Národního parku Šumava bez jakéhokoliv lidského zásahu. Klostermann ale varoval před kácením zbytků šumavských pralesů, fascinovala ho divoká příroda a nekonečný proces umírání přirozeného lesa a jeho nového zrodu.

V Klostermannových knihách však na druhou stranu nacházejí oporu i kritici údajně až příliš přísných zákonů na ochranu přírody. „Na Šumavě vždy žili lidé, v dobách Karla Klostermanna ještě ve větším počtu než dnes. A podle mého názoru by měli mít i nyní možnost tady žít a užít se,“ řekl jihočeský hejtman Jan Zahradník.“

Tolik citace článku Marka Kerlese. Možná už tušíte, jak to souvisí s češtináři, ačkoli náš pan hejtman má docela jinou aprobaci. Nabízí se celá řada možností, jak by ochránci přírody mohli na svérázný výklad

Klostermannova díla reagovat. Nabízí se třeba uspořádání konference „Bezzásahový režim a jeho opora v Klostermannově díle“ nebo happeningu, na němž by za zachování bezzásahového režimu v prvních zónách protestovali aktivisté s Klostermannovými maskami.

Ale vůbec nejlepší bude, když jako ochránci přírody neuděláme vůbec nic z výše uvedeného. Jsem toho názoru, že literatura se má raději číst než vykládat. I když pokušení je někdy velké...

Jiří Řehounek

Redakční poznámka: 160. výročí Klostermannova narození připadá na letošní 15. únor. Zájemce odkazujeme na úvodník k [Ďáblíku č. 26 ze srpna 2005](#) (najdete jej na [webu Cally](#)), kde z díla slavného autora citujeme – podle našeho názoru příznačný a až neuvěřitelně aktuální – úryvek.

Chráníme krasce

Brouci z čeledi krascovití (Buprestidae) patří mezi nejkrásnější hmyzí druhy vůbec. Česká republika je na ně oproti jiným zemím poměrně chudá, i když i u nás žije řada druhů. Jedním z velmi dekorativních druhů je krasce lipový, který žije i v Českých Budějovicích a okolí a vyvíjí se ve starých lípách.

Koncem loňského roku začalo správní řízení o kácení tří proschlých lip na Nádražní ulici, které podle znalců již ohrožovaly bezpečnost. Vzhledem k předávání agendy ochrany přírody se Calla nestihla do řízení přihlásit jako jeho účastník. Přesto jsme případ výrazně ovlivnili. Na místním šetření jsme zjistili, že ve stromech jsou výletové otvory, které by mohly patřit právě krasci lipovému, což potvrdily konzultace se specialisty na tuto skupinu.

Ačkoliv krasce lipový nepatří mezi živočichy chráněné zákonem, není již v krajině úplně běžným druhem. Proto jsme informovali českobudějovický magistrát o výskytu tohoto zajímavého druhu brouka a navrhli varianty řešení, jak jedince přezimující v kmenech zachránit. Úředníci se nakonec přiklonili k variantě pokácení stromů a jejich uložení na bezpečné místo, kde mohou krasci dokončit vývin. Příští rok by měla většina zbylých jedinců kmene opustit.

Již delší dobu je Calla členem sítě KRASEC. Jsme tedy krascům svým způsobem zavázáni, že můžeme používat jejich jméno. Snad jsme jim tuto půjčku alespoň částečně oplatili. Věříme, že to nebyla poslední příležitost.

Jiří Řehounek, Pavla Matějková

Když se řekne „loggery“

Pokud vás zaujal anglický výraz v titulku článku a těšíte se, že vám prozradím jeho český ekvivalent, pak vás musím zklamat. Nepodařilo se mi ho totiž nikde najít. Stačí-li vám však jeho obšírné vysvětlení, čtěte dál.

Poprvé jsem na ten výraz narazil na loňské cestě po Walesu a Anglii. V informačním centru waleského Národního parku Brecon Beacons bylo vyrovnáno hned několik druhů skládaček, v nichž se Britům vysvětlovalo, jak mohou na své zahrádce pomoci ochraně biodiverzity. Kromě obligátních skládaček s ptačími budkami mě zaujal právě výraz „loggery“ na jedné z obálek. Připadalo mi to původně celé jako nějaký zvláštní plot tvořený z klád zapíchnutých do země. Podrobnějším studiem materiálu jsem však (i se svou chatrnou angličtinou) zjistil, že se nejedná o plot, ale pouze o klády zapíchnuté do země.

Účelem „loggery“ je podpořit dřevokazný hmyz, který v Británii (podobně jako u nás) ztrácí vhodné prostředí pro svůj vývin. Jen při letmém zabrouzdání po internetu zjistíte, že „loggery“ je teď za kanálem populárním fenoménem. Vedle drobných zahradních „loggery“ (v podstatě hromad větví ponechaných přirozenému rozkladu) se budují i rozsáhlejší komplexy

s různě velkými a tlustými kmeny. Velké „loggery“ s modely roháčů obecných v nadživotní velikosti mají i v botanické zahradě v Kew.

Mezi námi – pokud máte na zahradě pod přístěnkem hromadu dřeva na topení, plní nezamýšleně podobný účel. Jako kluk jsem své nejlepší entomologické sběry dřevokazných brouků neprováděl v lese, ale právě na takovém místě naší zahrady. Nebo dokonce ve sklepě, kde se tesařící oklamání sálavým teplem kotle líhli už v zimě. Na druhou stranu mohou „loggery“ skutečně některým druhům brouků pomoci při hledání vhodného stanoviště. Konečně i při kácení stromů se snažíme prosadit, aby se některé z nich nechaly stát na místě jako torza, nebo byly po kácení uloženy na bezpečné místo k přirozenému rozkladu.

Co mi ovšem stále vrtá hlavou, je překlad onoho tajuplného výrazu do češtiny. Proto jsem se rozhodl zapojit do jeho hledání i vás, čtenáře Dáblíku. Vyhláším neformální soutěž o nejtrefnější a nejpřesnější překlad výrazu „loggery“ do jazyka českého. Pokud se soutěž setká s vaším zájmem, uveřejníme její výsledky v některém z příštích čísel. A pokud už náhodou český výraz existuje, třeba najdeme nějaký vhodnější. Těším se na vaše nápady.

Jiří Řehounek

Obrázek byl převzat z webu <http://www.friendsofwarnhamlnr.org.uk/loggery.html>

Fotografická soutěž Poklady evropské přírody

Nadace Euronatur a společnost Euronatur Service pořádají ve spolupráci s „natur + kosmos“, společností Deutsche Lufthansa AG a NaturVision 15. ročník fotografické soutěže o přírodě „Poklady evropské přírody“.

Pošlete nám své nejkrásnější fotografie z evropské přírody – nezáleží na tom, jestli zvířata, rostliny nebo krajiny! Nejlepší snímky budou vystaveny na podzim 2008 na zámku Wolfstein v bavorském Freyungu a v Městském kulturním středisku ve Vimperku a odměněny hodnotnými cenami. Vítězné fotografie budou uveřejněny v časopisech „natur + kosmos“, euronatur-Magazin, na internetových stránkách pořadatelů a ve velkoformátovém kalendáři „Poklady evropské přírody 2009“.

Účast je zdarma, je možné vyhrát atraktivní ceny a naší snahou bude vrátit zaslané diapozitivy co možná nejdříve. Svou účastí podpoříte činnost na ochranu přírody společnosti Euronatur.

1. cena: 7 dní bohatých na zážitky dní pro 2 osoby k řekám Narew a Biebrza (severovýchodní Polsko)

2. cena: Dalekohled Zeiss 10 x 40 BT Victory

3. cena: 3 dny pro 2 osoby v oblasti Senne ve východním Vestfálsku

4. cena: Dalekohled Zeiss 8 x 30 B/GA Classic

5. cena: 3 dny pro 2 osoby ve Freyungu, který je branou Národního parku Bavorský les

6. až 12. cenou a cenou poroty je vždy kniha z nabídky společnosti Euronatur Service. Každý vítěz obdrží také nástěnný kalendář „Poklady evropské přírody 2009“. *Ceny nebudou vypláceny v hotovosti, právní cesta je vyloučena.*

Uzávěrka pro zaslání fotografií je 31. března 2008

Vaše fotografie zasílejte na: Euronatur Service GmbH, Naturschätze Europas 2008, Konstanzer Straße 22, 78315 Radolfzell, Německo.

Porota: Dr. Horst Hamm, zástupce šéfredaktorky časopisu natur+kosmos; Ilona Jergerová, šéfredaktorka časopisu Natur+kosmos; Lutz Laemmerhold, Deutsche Lufthansa AG; Gabriel Schwaderer, jednatel společnosti Euronatur; Ralph Thoms, ředitel NaturVision; Gunther Willinger, vedoucí projektu Euronatur.

Výherce předchozích soutěží naleznete na www.euronatur.org/fotowettbewerb.

Podmínky účasti pro rok 2008:

1. Účast a organizátoři. Účast je zdarma. Náklady na organizaci soutěže a zpětné zaslání diapozitivů hradí organizátoři. Organizátory jsou nadace Europäisches Naturerbe (Euronatur), společnost Euronatur-Service, časopis „natur + kosmos“, společnost Deutsche Lufthansa AG a NaturVision. Zúčastnit se mohou všichni fotografové, kteří mají trvalé bydliště v Evropě. Termín pro zaslání je 31.3.2008 (zásilka musí být nejpozději tento den doručena).

2. Motivy a hodnocení. Povolené jsou motivy z evropské přírody. Porota udělí 1. až 12. cenu a „zvláštní cenu poroty“. Snímky 1 – 12 oceněných autorů budou otištěny v kalendáři Euronatur 2009. Rozhodnutí poroty jsou konečná. Pořadatelé si vyhrazují právo vyřadit fotografie, jež zjevně porušují pravidla chování fotografů přírody, která si můžete přečíst na www.euronatur.org/fotowettbewerb. Přípustné nejsou digitálně upravené snímky, fotografie domácích zvířat, záběry, ukazující formy pěstování divokých rostlin, a snímky,

kteře nebyly pořizeny v Evropě. Fotografie zvířat, které byly pořizeny v kontrolovaných podmínkách (v zoo, oboře ap.), musejí být na diarámečku a v seznamu označeny "C" (captive).

3. Fotografie. Je možné zaslat maximálně 5 snímků. Dovolené jsou digitální fotografie na CD nezasklené diapozitivy všech formátů. Zasílejte prosím pouze originální diapozitivy nebo velmi dobré kopie! Skeny diapozitivů jsou přípustné, dejte ale pozor na to, že předpokladem pro ocenění je vynikající technická kvalita fotografie (ostrost, osvětlení). Minimální rozlišení fotoparátu pro digitální fotografie musí být 6 milionů pixelů. Digitální fotografie musejí být zaslány ve dvou samostatných souborech na CD:

4. Soubor „Náhled“: soubor JPEG s rozlišením 1200 x 800 pixelů. Soubor „Jemně strukturovaná data“: soubor JPEG v plné velikosti a nejvyšším stupni kvality (např. v Adobe Photoshopu uložit ve stupni kvality 12). Klademe důraz na neupravovanou dokumentaci přírody, proto nejsou dovoleny dodatečné změny obrazu a obrazové výpovědi. Výlučně jsou povoleny obvyklé postupy celoplošného zpracování obrazu (jako odstín světlosti, sytost, kontrast, ostrost). Titulek musí obsahovat jméno autora, název snímku a číslo snímku (1 – 5) – např. MaxMueller_BraunbaerKroatien_1.jpg.

5. Seznam fotografií. Zásilka musí obsahovat seznam fotografií, u digitálních snímků **musí být** ve zvláštním dokumentu na CD. Seznam musí obsahovat vedle jména, adresy fotografa, názvu a čísla snímku (1 – 5) také podrobný popis motivu s následujícími údaji: datum pořízení snímku, fotoaparát, objektiv, druh (pokud možno s vědeckým označením), místo (země, region, biotop, chráněná oblast ap.), další informace jako osvětlení, denní doba, okolnosti pořízení snímku, nálada ap.

6. Označení diapozitivů. Pro rozlišení musejí být diapozitivy označeny na přední straně v levém dolním rohu číslem (1 – 5). Kromě toho musí být na přední straně rámečku uveden zřetelně a čitelně název snímku, jméno a adresa fotografa.

7. Práva k fotografiím, ručení a zasílání. Fotograf musí vlastnit všechna práva na fotografie. Snímky nesmějí být blokovány agenturami nebo nakladatelstvími nebo nesmějí být právě vítězi v jiné soutěži. Za nároky třetích osob, poškození nebo ztrátu zásilky (i poštou) pořadatelé neručí. Zásilku je nutné zabalit tak, aby během doručení nemohla být poškozena. Snímky zaslané elektronicky nejsou zasílány zpět; CD budou po ukončení soutěže zničena. Svou účastí na soutěži vyjadřují fotografové svůj souhlas s tím, že zaslané fotografie smějí být použity bez nároku na honorář v rámci činností na ochranu přírody společnosti Euronatur, výstav a publikací organizátorů i v časopisu "natur + kosmos". Otištění fotografie v nástěnném kalendáři "Poklady evropské přírody 2009" bude také bez nároku na honorář. Při každém zveřejnění bude uvedeno jméno fotografa.

Bližší informace: Stiftung Europäisches Naturerbe (Euronatur), Konstanzer Straße 22, 78315 Radolfzell. Telefon: 07732 - 9272-0; Fax: 07732 - 9272-22; Email: info@euronatur.org; www.euronatur.org/fotowettbewerb

Pravidla chování fotografů přírody:

Fotograf přírody nesmí za žádných okolností ohrozit život rostlin nebo zvířat nebo narušit jejich způsob života. Existence a dobrý stav tvorů a jejich životního prostředí jsou mnohem důležitější než jakákoliv fotografie.

1. Dodržujte vždy ustanovení zákonů na ochranu přírody.

2. Pořizujte snímky motivů jen v jejich přirozeném prostředí. Trhání květin nebo lov zvířat jen z vůle fotografa je naprosto nepřipustné.

3. Pokud se pořizují záběry, neměl by se měnit ani objekt ani jeho okolí a je nutné dbát s největší opatností na to, aby nedošlo ke zničení přirozené ochrany objektu resp. nebyly překročeny únikové vzdálenosti. Zvláštní opatnost je nutná při použití blesku.

4. Nedoporučuje se fotografovat ptáky v blízkosti jejich hnízd.

5. Je nutné nikdy nedopustit rušení ptáků hledajících potravu nebo krmících mláďata.

6. Místa shromažďování, spánku nebo odpočinku nesmějí být v žádném případě rušena.

7. Celkově by mělo být zabráněno jakémukoliv vlivu na přirozené životní podmínky. Nepoužívejte proto vábničky typu reprodukce hlasů ptáků nebo krmění zvířat. V případě pochybností se obraťte na místní orgán ochrany přírody.

8. Manipulace se zvířaty (např. držení nebo pohybování) nebo rostlin (např. stlačení) je většinou nevhodné, často to jde udělat jinak a někdy je to i naprosto nepřipustné. Pokud snímky mohou vzniknout pouze za takto zmanipulovaných podmínek, můžete klidně počkat na lepší příležitost.

podle BVNF – belgické sdružení fotografů přírody; Odkaz: http://www.bvnf.be/uk_pages/uk_home_code.htm

EKOFÓR 2008 vyhlášen

Rok se s rokem sešel a Hnutí Brontosaurus vyhlásilo další, již 5. ročník soutěže Ekofór. Ekofór 2008 je soutěží kreslených vtípů a kreslených příběhů, jež je určena nejširší veřejnosti. Stejně jako v loňském roce má i letošní ročník Ekofóru své ústřední téma. Tím je VZDUCH. Všechny soutěžní práce se musí týkat zadaného tématu. Soutěž je zároveň rozdělena do třech soutěžních kategorií:

- 1) VZDUCH I – kategorie pro autory mladší patnácti let včetně
- 2) VZDUCH II – kategorie pro autory starší patnácti let
- 3) PRÍBĚH – kategorie s věkově neomezenou účastí (vzduch zůstává i zde tématem)

Až do uzávěrky, jež je stanovena na 7. 4. 2008, mohou autoři svá díla posílat organizátorům Ekofóru, a to buď na adresu **Hnutí Brontosaurus Praha, Senovážná 8, Praha 1, 110 00**, nebo mailem na adresu ekofor@seznam.cz. Na zadní straně práce (popřípadě v elektronickém dopise) nesmí chybět jméno, datum narození a kontaktní údaje autora a název kategorie, již se autor s konkrétním dílem účastní. Zasilaná díla pořadatelé autorům nevrací.

Po uzávěrce bude z došlých prací vybráno 75 nejlepších (po 25 v každé kategorii) a z nich bude sestavena putovní výstava, v jejímž rámci budou vtípy od konce dubna prezentovány na hudebních festivalech a dalších především ekologických či vzdělávacích akcích. Zde budou moci návštěvníci díla zhlédnout a zároveň dát své hlasy výtvořům, které je nejvíce pobaví či jinak zaujmou. Těm, kteří nebudou mít možnost prohlédnout si vtípy na putovní výstavě, bude umožněno hlasovat pro ně v elektronické galerii na webové stránce Ekofóru (www.ekofor.cz), kde budou vybraná díla v plném rozsahu výstavy zveřejněna. Kromě hlasování veřejnosti budou díla hodnocena také odbornou porotou, složenou ze zástupců několika ekologických organizací v ČR a zástupce České unie karikaturistů, která se za tím účelem sejde před vyhlášením vítězů Ekofóru.

Vítězové Ekofóru 2008 budou vyhlášeni v pátek 28. 11. 2008 v hudebním salónku Reduty v Uherském hradišti, v rámci festivalu dokumentárních filmů o ekologii „Týká se to také tebe“. Nejúspěšnější autoři určení odbornou porotou i veřejností budou odměněni hodnotnými věcnými cenami, které do soutěže věnují sponzoři Ekofóru. Vyhlášení vítězů bude slovem i písni doprovázet moravský písničkář Tomáš Kočko.

Ekofór je soutěží pořádanou v rámci neziskových aktivit Hnutí Brontosaurus, které se svými akcemi a projekty snaží oslovovat především mládež. Její obliba rok od roku stoupá, loni se jí účastnilo již přes 1300 prací, z nichž většina, přes 800, přišla od žáků základních a středních škol. Spolupráce škol je pro soutěž velmi vítaná a vzhledem k jejímu zaměření hlavně na děti a mládež i klíčová.

Z tiskové zprávy Hnutí Brontosaurus vybral Edvard Sequens

Pozvánky na akce

Teplomilné mandelinky jižních Čech:

24. února 2008, 10.00 hodin, budova Jihočeského muzea

Přednáška s dataprojektorem o broucích z čeledi mandelinkovitých, kteří se vyskytují na xerothermních lokalitách jižních Čech (NPR Vyšenské kopce, PP Kalamandra, PR Pacova hora, PR Kladrubská hora, PP Luna).

Přijďte se přesvědčit, že mandelinka nemusí být jen „americký brouk“.

Přednáší Jiří Řehounek v rámci programu jihočeské pobočky ČSE a Entomologického klubu Jihočeského muzea.

Zelený čtvrtek:

„Dotěženo... A co teď?“

s Petrou Konvalinkovou

z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity a Daphne

Co si počít s vytěženými rašeliništi? Kterak se těžilo dřívě a dnes?

Rašeliništní květena a zvířena před těžbou a po ní. Zajímavosti o rašeliništích a těžbě rašeliny.

Čtvrtek 21. února 2008 od 17 hod v galerii Měsíc ve dne, Nová ul.3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35,

České Budějovice, tel.: 387 310 166, calla@calla.cz, www.calla.cz/

ROSA – společnost pro ekologické informace a aktivity, Senovážné nám. 9,

České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@ecn.cz, <http://rosa.ecn.cz>

Příště: 20. 3. 2008 v 17.00 hod. - „Permakultura je také kultura“

Pořádáno jako aktivita projektu „Jihočeské přírodní zdroje pro budoucnost“ který je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Nová původní výstava "Kde končí naše odpady?" putuje po regionu:

4. - 20. 2. Jihočeská vědecká knihovna, Lidická ul. č. 1, České Budějovice.

25. 2. - 14. 3. Magistrát města ČB, nám. Přemysla Otakara II., České Budějovice.

26.3. - 18.4. Šmidingerova knihovna, Strakonice

Výstavu lze zapůjčit do knihoven a škol po celých jižních Čechách.

Více informací: Petr Drahoš, Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 387 310 166, petr.drahos@calla.cz, www.calla.cz/odpady

SOŠ pro ochranu ŽP Veselí n. L. a Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Vás zvou na přednášku a besedu

Pískovny za humny

s biology Petrem Henebergem a Jiřím Řehounkem

Poznejte jižní Čechy jako kraj pískoven. Pískovny jako přínos pro krajinu? Rostliny, které požírají živočichy. Ptáci, kteří si hrabou nory. A nejen to ...

Kdy: čtvrtek 12. února 2008 od 19:00

Kde: aula SOŠ pro ochranu životního Prostředí Veselí nad Lužnicí

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Ekologická poradna sdružení Calla – poradenství pro Vás

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Účast veřejnosti na rozhodování - metodická i právní pomoc občanům, obcím a občanským aktivitám při rozhodování o stavbách a činnostech ovlivňujících životní prostředí, zapojování veřejnosti do procesů posuzování vlivů staveb na životní prostředí, využívání zákonů o poskytování informací, zakládání

občanských sdružení, organizování občanských aktivit, zprostředkování posudků. *Za tuto oblast poradny odpovídá Pavla Matějková, dosažitelná na telefonu 387 311 381, e-mail: pavla.matejkova@calla.cz.*

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 387 311 381 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve šterkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 387 311 381, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Poradna spotřebitelům elektřiny při jejich problémech s distributory. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 387 310 166, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Alternativy pro zemědělství - informace o pěstování technických plodin v zemědělství a jejich dalším využití. Konzultace pro zemědělské podniky v oblasti energetické soběstačnosti: pěstování energetické biomasy, využití biopaliv. Archiv videí, fotografií, publikací a informačních materiálů o pěstování, zpracování a využití konopí setého. *Poradnu v oblasti zemědělství u nás vede Hana Gabrielová, kterou kontaktujte pomocí telefonu: 387 310 166 nebo e-mailu: hana.gabrielova@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 13 hodin (především energetika)

Středa - 14 až 17 hodin (především alternativy pro zemědělství a všeobecné poradenství)

Čtvrtek - 14 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 223, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj Ďáblík vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 223 370 04 České Budějovice

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefon a fax: 387 310 166

Telefon: 387 311 381

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz/>

Naše konto: 3202800 – 544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Starší čísla občasníku Ďáblík najdete na stránkách sdružení Calla.

Uzávěrka dalšího čísla je 29. února 2008.

» Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. «

» Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz «

Vydávání zpravodaje Ďáblík je podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

